

Analizy, poparte w tym wypadku specjalistycznymi badaniami psychologicznymi, ida w kierunku ukazania bogactwa psychicznego kandydatów do życia kapłańskiego. Ks. Jagiełło skupia tutaj swoje zainteresowanie na roli, jaką odgrywają aspekty natury psychologicznej, i to zarówno w procesie samego rozoznawania powołania, jak i duchowej (oraz psychologicznej) o nie troski. Tom zamyka cenny dodatek, jakim jest orędzie Benedykta XVI skierowane do całego Kościoła, a zwłaszcza do kapłanów, z racji przeżywanego Roku Kapłańskiego (*List na rozpoczęcie Roku Kapłańskiego z okazji 150. rocznicy „dies natalis” świętego Proboszcza z Ars – s. 217–232*).

Prezentowana tutaj publikacja pod redakcją o. prof. PWT dra hab. Jacka Kicińskiego CMF jest bardzo cennym zbiorem tekstów teologiczno-pastoralnych ujmujących z różnych perspektyw „dar i tajemnicę” kapłaństwa służebnego. Dobór tematów, wyświetlenie pro-

blematyki, sam układ poszczególnych wystąpień, wszystko to składa się na bardzo dobrą kompozycję zarówno od strony merytorycznej, jak i formalnej. Cennym atutem książki – wszystkich jej składowych części – jest mocne ich osadzenie w realiach społecznych i kulturowych, w których kapłaństwo jako takie się rodzi i spełnia. Dlatego też należy stwierdzić, że pomysłowi sympozjum, samej żmudnej pracy redakcyjnej, oraz poszczególnym jej elementom tworzącym tę okazałą całość należą się słowa uznania. Z tego powodu publikacja *Kapłan – świadek miłości Boga do człowieka* jest godna polecenia wszystkim kapłanom, duszpasterzom, kandydatom do kapłaństwa, a także wszystkim, którym droga jest rzeczywistość Kościoła jako integralnej wspólnoty budowanej wysiłkiem i świętością jego pasterzy oraz wszystkich wiernych.

Jerzy Tupikowski CMF

ks. Wojciech Misztal, *Listy Pawłowe jako przykład informowania o związkach międzyosobowych, tworzenia i rozwijania tych relacji*, Kraków 2011, ss. 137.

Książka księdza profesora Wojciecha Misztala pod tytułem *Listy Pawłowe jako przykład informowania o związkach międzyosobowych, tworzenia i rozwijania tych relacji* stanowi kolejną pozycję tego znawcy pism i duchowości Apostoła Narodów. Ksiądz Misztal ukazuje w niej bogactwo doświadczenia duchowego zawartego w listach, których cel widzi w pomaganiu człowiekowi zjednoczyć się z Bogiem jako źródłem

szczęścia. Jedno z najważniejszych pojęć duchowości, jakim jest doświadczenie, znajduje tutaj swoiste wyjaśnienie poprzez ideę relacji. Autor wskazuje przede wszystkim relacje chrześcijanina z Bogiem w Trójcy Świętej Jedy-nym. Temu poświęca najwięcej miejsca. Nie brak tu jednak także ujęcia innych istotnych relacji: do człowieka, w tym również do wspólnoty Kościoła, oraz do stworzonego świata. Choć zasadniczo

Autorowi chodzi o przedstawienie tych różnych relacji w ujęciu świętego Pawła, to jednak w tle pozostaje aktualność tego przesłania, ukazana w formie nowatorskiej metarefleksji nad Pawłowym nauczaniem jako świadectwem i wzorem międzypersonalnej komunikacji.

Zainteresowanie relacją do rzeczywistości całego stworzenia, które ksiądz Misztal identyfikuje w badanych źródłach, pokazuje duchowość w węższym, właściwie chrześcijańskim rozumieniu, jako życie z Ducha, a nie jedynie przejaw aktywności ludzkiego ducha, czy wręcz manichejskie zainteresowanie tym, co niematerialne. Badania księdza Misztala mają więc dla duchowości dużą wartość, również z punktu widzenia metodologicznego, wykazując po raz kolejny, czym jest duchowość sama w sobie. Trzeba też dodać, że Autor ujmuje wartość omawianych listów dla duchowości chrześcijańskiej nie tylko w fenomenologicznym aspekcie ich natchnionej, wzorczej faktografii, jako przejaw *fides quae creditur*, ale także, lub przede wszystkim, jako przedmiot formalny *quo*, źródło oświecenia rozumu i „narzędzie” poznania życia duchowego w postaci *fides qua creditur*. Zagadnienie to zostało trafnie ujęte szczególnie w analizie znaczenia Bożego słowa, które nie tylko wskazuje drogę rozwoju duchowego, ale również daje siłę do kroczenia nią. Na uwagę zasługuje również głęboka świadomość jedności Starego i Nowego Testamentu, którą zyskuje uważny czytelnik. Ponadto badania przedstawione przez księdza Misztala, będące często wynikiem bardzo specjali-

stycznej analizy lingwistycznej, dowodzą źródłowości pracy, nie przeszkadzając jednocześnie w śledzeniu toku myśli Autora również tym czytelnikom, którzy bądź nie dysponują odpowiednim przygotowaniem językowym, bądź sięgną po tę pozycję bardziej z pragnieniem pokarmu duchowego niż z chęcią zgłębiania tajników narzędzi badawczych.

Zaznajomiony nieco z duchowością chrześcijańską czytelnik z łatwością, ale też może i z pewnym zdziwieniem odkrywczy, odnajdzie w listach Pawłowych podstawowe pojęcia, najczęstsze symbole i najważniejsze tematy, jakie w historii duchowości były rozwijane przez późniejszych autorów, od zamieszkania i działania Osób Bożych w człowieku, przez rozwój życia duchowego, rolę cnót teologicznych i podstawowe pojęcia modlitwy, aż po fenomeny mistyczne. Autor wychodząc od fundamentu życia duchowego i analizując Pawłowe ujęcie poszczególnych Osób Trójcy Świętej oraz ich zamieszkiwania i działania w człowieku, przechodzi do ukazania roli objawionego słowa i sakramentów w relacji z Bogiem. Nie zapomina też o konsekwencjach, które wynikają dla chrześcijanina z jego więzi z Chrystusem, czyli o odpowiednim stosunku do bliźniego. Te rozważania mogą budzić największe zainteresowanie, gdyż dotyczą kwestii bardzo konkretnych i wciąż aktualnych. Mamy tu więc zarys etosu małżeńskiego i rodzinnego u świętego Pawła. Mamy też zręby prawdziwego chrześcijańskiego „feminizmu” u Apostoła, który czasami niesłusznie był podejrzewany o dyskry-

minowanie kobiet. Mamy też interesujący problem relacji społecznych, w tym kwestię niewolnictwa, rozwiązywaną przez świętego Pawła w duchu modlitwy *Ojciec nasz*, a nie przez nawoływanie do przewrotów społecznych. Jest tu wreszcie jakże dziś aktualny problem jedności uczniów Chrystusa i relacji do niechrześcijan. Dalsze rozważania na temat świata, eschatologii, zbawienia stworzeń, zmartwychwstania ciał i tworzenia kultury pokazują, że gdyby duchowość chrześcijańska na przestrzeni wieków zawsze pozostała wierna nauce Apostoła Narodów, ustrzegłaby się pewnych jednostronności, nie tylko w postaci heterodoksyjnej pogardy materią i ciałem,

ale nawet rozumianej ekskluzywnie idei *fuga mundi*. Na pewno duchowość świętego Pawła, jaka wylania się z książki księdza Misztala, jest duchowością dla każdego chrześcijanina. Jego opracowanie stanowi solidne kompendium wiedzy o życiu duchowym, możliwym do realizacji także dla ludzi świeckich. Jest to bardzo cenna pozycja, która – choć powstała w kontekście Roku Świętego Pawła (2008/2009) może przyczynić się do utrwalenia zainteresowania postacią Apostoła Narodów również w następnych latach.

ks. Wojciech Zyzak

Czesław Parzyszek SAC, *Nowa ewangelizacja – drogą Kościoła do nadziei*. Refleksje w oparciu o nauczanie Jana Pawła II, Ząbki 2010, ss. 511.

Sługa Boży Jan Paweł II w czasie całej swojej posługi na Stolicy Piotrowej kładł szczególny nacisk na nową ewangelizację. Wyrażenie „nowa ewangelizacja” może niekiedy budzić różne skojarzenia, często nawet zaskakujące. Czy zatem chodzi o jakąś nową formę przepowiadania Ewangelii? Na pewno nie. Chodzi tu o nowy sposób przepowiadania tej samej Ewangelii, którą zostawił nam Jezus Chrystus, ale i o nowe zaangażowanie. Ma ono być oparte przede wszystkim na osobistym świadectwie życia. Jest ono fundamentem każdej ewangelizacji; tym bardziej, gdy mówimy o *nowej ewangelizacji*. Potrzeba zatem odnowionej gorliwości połączonej z wykorzystaniem tego, co jest

aktualne we współczesnym świecie, zwłaszcza jeśli chodzi o sposoby przekazu. Jest to droga – jak podkreślał Jan Paweł II – którą nieustannie podąża Kościół; droga oparta na prawdziwie chrześcijańskiej nadziei. Nie sposób bowiem głosić Ewangelię bez osobistego zaangażowania połączonego z autentyczną gorliwością. Mówiąc o *nowej ewangelizacji*, należy uwzględnić zmieniające się znaki czasu, które stanowią wyzwanie dla współczesnego Kościoła.

W kontekście zmieniającej się rzeczywistości świata, przy uwzględnieniu współczesnych znaków czasu, sytuuje się pozycja ks. prof. Czesława Parzyszka SAC *Nowa ewangelizacja – drogą Kościoła do nadziei*. Znany i ceniony